

Turist Rehberliğine Dünyadan Genel Bir Bakış

A World Overview of Tourist Guidance

Dilara Eylül KOÇ

Kastamonu Üniversitesi
Turizm Fakültesi

Anahtar sözcükler:

Turist rehberi, turist rehberliği, eğitim.

ÖZ

Dünyada farklı şekillerde verilen turist rehberliği eğitimi ve uygulamaları son yıllarda araştırmacıların ilgisini çeken bir konudur. Çünkü turist rehberliği eğitimi ve uygulamaları ülkelerin gelişmişlik düzeyi söz konusu olmadan kendi ülkelerindeki kararlara göre farklılık göstermektedir. Bu amaçla bu çalışmada örneklem olarak bütün kıtalardan çeşitli gelişmişlik düzeyine sahip ülkeler seçilerek vermiş oldukları turist rehberliği eğitimlerine ve uygulamalarının nasıl olduğuna dair genel bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda genel olarak ülkelerin turist rehberliği eğitimlerinde uygulamaya dayalı eğitimden daha çok teorik bilgilere dayanan eğitimlere yer verildiği ve eğitim sürelerinin farklılık gösterdiği, turist rehberlerinin sertifika ya da lisans ile yetkilendirildikleri, turist rehberliğinde çeşitli sınıflandırmaların olduğunu, turizm sektöründe önde gelen ülkelerde turist rehberlerinin yabancı dil bilme şartının ve mesleğe ilişkin kanuni düzenlemelerinin olduğunu söylemek mümkündür.

Key words:

Tourist guide, tourist guidance, education, training.

ABSTRACT

Tourist guidance education and practices, which are given in different ways around the world, have attracted the attention of researchers in recent years. Because tourist guidance education and practices differ according to the decisions in their own countries, regardless of the development level of the countries. For this purpose, in this study, countries with various levels of development from all continents were selected as a sample, and a general research was conducted on the tourist guidance trainings and practices they provided. As a result of the research, in general, it is possible to say that in the tourist guidance educations of the countries, trainings based on theoretical knowledge rather than practical training are included and the training durations differ, tourist guides are authorized with a certificate or license. In addition, there are various classifications in tourist guidance, tourist guides in leading countries in the tourism sector know foreign languages and there are legal regulations regarding the profession in this countries.

GİRİŞ

Turist rehberleri, turizm sektöründeki en önemli oyunculardan biridir. Çünkü onlar, bir destinasyonun doğal ve kültürel çekicilikleri hakkındaki bilgi ve yorumlarıyla, iletişim ve hizmet sunma becerileriyle, turistlerin bir destinasyon ziyaretini herhangi bir turun unutulmaz bir turizm deneyimine dönüşmesinde önemli rol oynamaktadırlar. Dünya üzerinde turist rehberleri ya da rehberlik mesleğine ilişkin yapılan tanımlamalar üzerinde küçük farklılıklar olsa da genel olarak benzer ifadelerle tanımlamalar yapılmaktadır. Genel olarak turist rehberi, yerli veya yabancı turistlere onların belirledikleri bir dilde rehberlik

eden, buldukları destinasyonun sahip olduğu kültür, turizm, tarih, doğa, sosyal vb. değerleri ile varlıklarının kültür ve turizm politikaları doğrultusunda tanıtan ve gezileri boyunca onlara yardımcı olmakla yetkilendirilen kişidir. Bu genel tanıma ek olarak, turist rehberi; kendisine sunulan tur programlarını uygulayan, gezilecek yerler hakkında bilgi sahibi olan ve onları ziyaretçilere eğlendirici bir dille aktaran, turları süresince ziyaretçilere eşlik eden kişi; gezilen yerleri turistler için daha anlamlı kılan, turistlere liderlik ederek veya yol göstererek onları yöneten kişi olarak da tanımlanmaktadır (Cohen 1985; Hacıoğlu 2000; Ahıpaşaoğlu 2006; Min 2012; WFTGA 2023). Bu nedenle turizm sektörünün imajına katkı sağla-

yan turist rehberlerinin, iyi bir şekilde seçilmesi, iyi ve profesyonel bir eğitim alması ayrıca mesleki ve kişisel gelişim eğitim programlarının oluşturulması birçok ülkede önem verilen bir konudur (El-Sharkawy 2007; Tanrısever vd. 2019).

Dünyada turist rehberliğine dair eğitim ve uygulamalar farklılık gösterse de ülkelerin hemen hemen hepsinde turist rehberlerinin mesleki bilgi ve becerileri ile eğitiminin sürekli olarak yenilenmesinin öneminin anlaşıldığı görülmektedir (Temizkan 2010). Turist rehberliği eğitim yaklaşımı ve uygulamaları konusunda önde gelen ülkeler mevcuttur. Bu kapsamda çalışmada, verilerine ulaşılabilen 26 ülkede, genel olarak nasıl turist rehberi olunur sorusuna cevap aranmıştır. Bu sorunun yanında turist rehberleri nasıl sınıflandırılır, mesleğe yönelik nasıl eğitim ve uygulamalar söz konusudur gibi soruların cevaplarına da yer verilmiştir. Bu ülkeler; Amerika kıtasında (ABD, Arjantin, Brezilya, Kanada, Meksika), Avrupa kıtasında (Almanya, Belçika, İngiltere, Estonya, Fransa, Hollanda, Hırvatistan, İspanya, İtalya, Letonya, Litvanya, Macaristan, Portekiz, Yunanistan), Asya kıtasında (Birleşik Arap Emirlikleri, Endonezya, Hindistan, Malezya, Tayland), Afrika kıtasında (Mısır) ve Avustralya kıtasında Avustralya'dır.

Amerika Kıtasında Turist Rehberliği

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

ABD'de ülkesel olarak bir eğitim programı bulunmamakla birlikte rehberlerin çalışma alanları bölgeseldir ve turist rehberlerine ilişkin herhangi bir sınıflandırma söz konusu değildir. Herhangi bir düzey türü bulunmamaktadır. Üniversitelerin turizm bölümlerinde de turist rehberliği ile ilgili bir bölüm yoktur (Tanrısever vd. 2019). Ancak turist rehberleri için eğitim imkânı sunan Uluslararası Tur Yöneticiliği Enstitüsü ve Uluslararası Rehber Akademisi gibi birkaç kurum vardır. Her iki kuruma da herhangi bir ön koşul olmadan başvuru yapılabilmektedir. Adayların kursa katılıp, kursu geçmeleri yeterlidir. Adaylara kursu tamamlamalarının ardından sertifika verilmektedir. Uluslararası Tur Yöneticiliği Enstitüsü'nde verilen kurs on günlüktür ve eği-

timler çevrimiçi olarak verilmektedir. Uluslararası Rehber Akademisi'nde ise kurs iki bölümden oluşmakta ve iki hafta sürmektedir. Ayrıca eğitimler tamamen çevrimiçi olarak verilmektedir. (International Guide Academy 2023; International Tour Management Institute 2023).

Bunlara ek olarak ABD'de turist rehberliği sertifikası almak için farklı eyaletlerde farklı uygulamalar söz konusudur. ABD'de turist rehberliği sertifikası veren bölgeler; New Orleans, Washington, New York City, Savannah, Charleston, Gettysburg Battlefield ve Vicksburg Battlefield'dır. Diğer bölgelerde sertifika şartı yoktur. Örneğin, Washington, DC'de adaylar, rehber sertifikaları sağlayan birimlere başvurabilmektedirler. Eğitim yazılı ve sözlü olarak yapılmaktadır ve test edilmektedir (Şengel vd 2021). New Orleans'ta öncelikle New Orleans bölgesi, kültürü ve tarihiyle ilgili, boşluk doldurmalı 150 soruluk bir test yapılmaktadır. Başarılı olanlara uyuşturucu testi yapıldıktan sonra adayların sicil kayıtlarına bakılmaktadır. Daha sonra bölge üniversitesinde kursa katılarak teorik derslerin yanında hafta sonları turlara katılarak sınıfta sunum yapmaları istenmektedir (Aslan ve Büyükkuru 2015).

Arjantin

Arjantin'de turist rehberi olabilmek için Arjantin vatandaşı olmak, 18 yaşını doldurmak ve İspanyolca'yı akıcı bir şekilde konuşabilmek zorunludur. Rehber olmak için üniversite ve kurs olmak üzere iki tür eğitim söz konusudur. Bu eğitimlerden birini alma şartı vardır. Bu eğitim 150 saatlik bir eğitimidir (CABA Kanunu 2003).

Turist rehberliği ülkesel yapılamamakta, sadece bölgesel olarak yapılabilmektedir. Turist rehberliği faaliyetleri 1264 sayılı CABA Kanunu ile düzenlenmektedir ve rehberler Turizm Bakanlığı'na bağlıdır. Kanuna göre rehberler yerel, uzman ve bölge rehberi olarak üç kategoriye ayrılmaktadırlar. Buenos Aires Özerk Şehri'nde turist rehberi olmak isteyenlerin Turizm Bakanlığı'na istediği kategoriyi belirterek kayıt yaptırması gerekmektedir. Kaydı yaptırmak için eğitim belgelerini ibraz etmeleri şarttır. Adaylar lisans başvurusu yaparken bildikleri dillere ait sertifikalarını ve sürücü belgelerini de eklerlerse onlar için avantaj

sağlamaktadır. Seçtikleri kategoriye göre yapılan rehberlik sınavında başarılı olan rehber adayları lisans almaya hak kazanmaktadır. Turizm rehberliği mesleğini yapabilmek için yabancı dil bilmek şart değildir, ama önemli olmaktadır. Ayrıca yabancı dil bilen adaylar bildikleri diller için de sınava girmektedirler. Başarılı oldukları takdirde bu diller lisanslarına eklenmektedir (Registro de Guías de Turismo 2022).

Turist rehberi kursları genellikle üniversitelerle anlaşmalı olarak verilmektedir. Bu anlaşmalı kursları başarıyla bitiren adaylar üniversite mezunlarıyla aynı şartlara sahiptir. Rehberlik için en kısa beş hafta ve en uzun üç yıl olmak üzere birçok kurs bulunmaktadır (Calidad en Educación 2022). Bazı çalışmalara göre turist rehberliği eğitiminde zorunlu eğitim süresi beş yıl olduğu bilinen Arjantin, turist rehberliği eğitim süresinin en uzun olduğu ülke konumundadır (Deveci 2016; Tanrıseven vd. 2019). Uzun veya kısa kurs gören her insan rehberlik yapabilmektedir. Kurslar yüz yüze veya sanal ortamda yapılabilmektedir. Genellikle yabancı dil olarak Portekizce ve İngilizce eğitimi birlikte verilmektedir. Kurs ücretleri süresine ve kurs görme şartlarına göre değişiklik göstermektedir. Üç yıl süren uzun dönem kursları teorik ve uygulamalı olarak iki türlü eğitim vermektedir. Üç yılın içinde iki yaz boyunca gerçek turist rehberleriyle birlikte geziye çıkarak staj yapabilmektedirler, ama zorunlu değildir (Calidad en Educación 2022).

Turist rehberlerini bir araya getirmek, onların çalışma koşulları, ücretleri, zamanları vb. konular üzerinde tek elden hareket etmek amacıyla kurulan AGuiTBA (Asociación Argentina De Guías De Turismo-Arjantin Turizm Rehberleri Birliği)'ya üye olmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Üye olmayan rehberlerin birlik içerisinde alınan kararlara uyma zorunluluğu yoktur (Asociación de Guías de Turismo de la Ciudad Autónoma de Buenos Aires 2022).

Brezilya

Brezilya'da turist rehberliği eğitimi orta düzey mesleki eğitim programı dâhilinde mesleki enstitülerde verilmektedir. Eğitim programları bölge ve enstitüye göre değişiklik göstermekle birlikte

11 aylık eğitim zorunlu bulunmaktadır (Olegário Saraiva ve dos Anjos 2019). Eğitim sonrası yapılan sınavın ardından turist rehberleri, Bölgesel, Ulusal, Uluslararası ve Ekolojik Rehber olmak üzere sınıflandırılmaktadırlar (CPET 2023). Bölgesel rehberlik için 18 yaşından, diğer rehberlikler için ise 21 yaşından büyük olmak; ayrıca uluslararası rehberlikte, yabancı dilde yeterlilik kanıtı veya dil akıcılığın tasdik edilmesi önem taşımaktadır (Guia de Turismo 2023).

São Paulo Eyalet Turist Rehberleri Birliği'ne göre, turist rehberliği mesleği teknik düzeyde bir diploma gerektirmekte, bu nedenle turist rehberliğinde en az 800 saatlik bir teknik kurs veya turizm alanında lisans derecesi almak gerekmektedir. Bu süre ortalama süre dört yıldır (Passos Para se Tornar Um Guia de Turismo 2022). Turist rehberi olabilmek için üniversiteler dışında kurslar aracılığıyla da rehber olunabilmektedir (Guia de Turismo 2023). Örneğin Educa Mais Brasil tarafından turizm rehberi kursu bir yıldan üç yıla kadar sürmektedir (Educa Mais Brasil 2023).

Kanada

1985'ten beri, Québec Otel ve Turizm Enstitüsü resmi olarak Kanada turist rehberi eğitimi vermektedir (Temizkan 2010). 1994 yılında ise Kanada'da rehberlik eğitimi için bir lisans programı başlatılmıştır (Şengel vd. 2021). Kanada'da sadece Montréal ve Québec eyaletinde, yerel lisanslı turist rehberleri yetiştirilmektedir. Bu yerlerde turist rehberliği eğitimi zorunludur. Québec'te yapılan kurs bir yıl sürmektedir. Kurs bittikten sonra rehberlik bildirimini için belediye-ye kayıt yapılması zorunludur. Montréal'de turist rehberleri her yıl lisanslarını yenilemek zorundadırlar (APGT 2023). Rehberlik mesleği için eğitimi süresi yedi ay olup toplam 240 ders saatidir. Kurslarda turist rehberliği eğitimi iki yılda bir verilmektedir. Sınav ve mülakat sonunda 30 aday değerlendirilmektedir. Final sınavları gerçek turlarla yapılmaktadır. Adayların lise mezunu olması ve turizm sektöründe insan ilişkileri tecrübesine sahip olması gerekmektedir (Çevrimkaya 2019). Rehberlerin en az üç dil bilmeleri gerekmektedir, İngilizce ve Fransızca zorunlu dillerdir ve bu dillere ek bir dil daha bilmeleri ge-

rekmetmektedir. Ayrıca turist rehberleri Montréal'da olmalıdırlar (APGT 2023). 18 yaşını dolduran herkes rehberlik yapabilmektedir (Kılıç Uçmuş 2021) ve turist rehberliği eğitimi alacak kişilerin temel yeterliliği için bazen lise mezunu olmak yeterli olmakla birlikte üniversite mezunu olmak tercih edilmektedir (van den Berg 2016). Turist rehberliği mesleği By-Law G-2 kanunu ile düzenlenmektedir (By-Law G-2 1996).

Meksika

Meksika'da Ulusal Teknik ve Mesleki Eğitim Koleji (National College of Technical Professional Education- CONALEP) turist rehberliği eğitimi vermektedir. Ulusal rehber, bölgesel rehber ve uzman rehber olmak üzere üç farklı rehberlik düzeyi bulunmaktadır. Her düzeyin eğitim süresi farklılık göstermektedir. Ulusal turist rehberleri 360 saat teori ve 160 saat uygulama, bölgesel turist rehberleri 250 saat teori ve 72 saat uygulama, uzman turist rehberleri ise 140 saat teorik ve 60 saat uygulamalı eğitim almaktadırlar. Turizm Bakanlığı'na rehberlik hizmeti verebilmek adına izin başvurusunda bulunmak için bakanlığa, ilgili eğitim seviyesi sertifikası, İspanyolca dışında ikinci bir dil sertifikası ve ilk yardım eğitimi sertifikası sunulmalıdır (Kılıç Uçmuş 2021; Colegio de Guías de turistas e Interpretes Patrimoniales 2022).

Turist rehberi sertifikası ise Resmi Meksika Standardı NOM-08-TUR-2002 kapsamında turist rehberlerine kurslar tamamlandıktan sonra Federal Turizm Sekreterliği Turizm Rekabetçiliği Enstitüsü nezdinde akredite edilmiş kuruluşlar tarafından verilmektedir (Certificación de Guía de Turistas 2022). Ayrıca Meksika'da 2015 tarihli Genel Turizm Yasası (Reglamento de la Ley General de Turismo)'nda turist rehberliği mesleğine ilişkin hükümler yer almaktadır (Zettermann ve Vergara 2017).

Avrupa Kitasında Turist Rehberliği

Almanya

Almanya'da turist rehberleri, uzman rehberler (şehir rehberi, peyzaj rehberi, park ve yürüyüş rehberi, şarap rehberi, müze rehberi, katedral ve

kilise rehberi vb.) ve uzmanlık gerektirmeyenler olmak üzere ikiye ayrılmaktadırlar (Şengel vd. 2021). Ayrıca Almanya'da turist rehberliği eğitimi için mesleki eğitim kurumları tarafından üç farklı kurs verilmektedir. Bu kurslar, SSI Institut für Berufsbildung tarafından 3 aylık, FORUM Berufsbildung V tarafından 3 aylık ve AFW Bad Harzburg (Geschaefbereich Akademie für Fernstudium und Witerbidung) tarafından 7 aylık olarak verilmektedir. Kurs sonunda da sertifikalar verilmektedir (Kaya ve Ergüven 2021). Eğitimler ücretsiz olarak verilmektedir (Güzel 2007).

Almanya'da turist rehberliği eğitimi ile ilgili yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Dil, yaş sınırı gibi koşulları acente veya belediyeler belirlemektedir (Tanrısever vd. 2019). Avrupa Birliği'nde turist rehberlerine yönelik hazırlanan bir eğitim modeli (DIN EN 15565) Federal Almanya Turist Rehberleri Birliği (BVG-D-Bundesverband der Gästeführer in Deutschland) öncülüğünde ve Alman Turizm Birliği (Deutscher Tourismusverband) desteğiyle ilk kez Almanya'da uygulamaya konmuştur. Hem mesleğe yeni başlayanlar hem de uzun süredir çalışan turist rehberleri DIN EN sertifikası ile niteliklerini belgeleyebilmektedir. Almanya ticaret ve sanayi odası tarafından verilen uluslararası turist rehberliği kimlik kartı bulunmaktadır. Bu kartta gerekli niteliklerin, sertifikaların ve eğitimlerin tamamlanmış olduğuna dair belirlenen yıldız sınıflandırması (yeterlilik kartında 1, 2 ve 3 yıldız) bulunmaktadır. Almanya Ticaret ve Sanayi Odası (IHK) tarafından verilen uluslararası turist rehberliği sertifikası için eğitimler Turist Rehberi ve Tur Rehberleri Derneği (RTGV-Reiseleiter und Tour Guide Verband) tarafından düzenlenmektedir (Kaya ve Ergüven 2021).

Belçika

Belçika'da turist rehberi olmak için herhangi bir ön koşul bulunmamaktadır. Bununla birlikte, katılımı isteğe bağlı olan, bazı üniversite ve kurs merkezleri, gündüz ve akşam okulları aracılığı ile eğitim verilmektedir. Bu eğitimler sonunda adaylar sertifika almaktadırlar. Turist rehberliği, kurslar dışında üniversitelerde turizm eğitimi içerisinde ders olarak yer almaktadır. Örneğin

Cvo Groeipunt tarafından turist rehberliği kursu verilmektedir. Kursta elde edilen yetkinlikler test edilmektedir. Bu değerlendirme iki aylık bir süreyi kapsamaktadır. Tüm derslerden başarılı olduktan sonra “toeristische gids-pas (turist rehberi kartı)” verilmektedir (<https://www.groeipunt.be> 2022). Turist rehberi olmak için eğitim veya çalışma kartı olma zorunluluğu bulunmakla birlikte, bazı acentalar sadece eğitim sertifikası olan rehberlerle çalışmaktadır. Örneğin, Belçika’daki müzeler, kendi sertifikalandırdıkları rehberler ile çalışmaktadırlar (Kılıç Uçmuş 2021). Belçika’da turist rehberleri herhangi bir yasa ile korunmamaktadır. Bu turist rehberi olmak isteyen herkesin turist rehberi olabileceği anlamına gelmektedir. Ülkede herhangi bir yasa olmadığı için rehberler acenta sahiplerine bağlı olarak çalışmaktadır. Çalışma şartlarını acentalar belirlemektedir. (Van Watengham, Ingrid; Kişisel Görüşme: 12 Aralık 2022).

Ayrıca Belçika’da turist rehberliği mesleği; ana meslek, ikincil meslek, taşeron işçiliği, gönüllü hizmet ve ara sıra hizmet olarak 5 farklı şekilde sınıflandırılmaktadır (Rehberler için Sosyal Haklar ve Vergi Tüzüğü 2021).

Hollanda

Hollanda’da profesyonel turist rehberliği için ulusal lisans gereklidir (Solmaz 2012). Hollanda’da da özel bir enstitüde (ROCV A Eğitim Enstitüsü) düzenlenen 15 aylık bir turist rehberliği kursu bulunmaktadır. Ülkede rehber olmak için eğitim zorunlu tutulmazken, GUIDOR, birliğine kayıtlı rehberlerine bu eğitimi zorunlu tutmaktadır. Bu eğitimi aldıktan sonra birlik, rehberlere 3 aşamalı bir sınav yapmaktadır. Başarılı olan adaylara GUIDOR kendi birliğinin çalışma kartını vermektedir. Bu özel birliğe ait bir koşuldur. Ülke düzeyinde çalışma kartı alma zorunluluğu yoktur (Nederlandse Gidsenorganisatie Guidor 2022). GUIDOR rehberler birliğinde, Rusça, İsveççe, Arapça, Çekçe, Hollanda lehçesi dahil olmak üzere 20 farklı dilde rehberlik hizmeti verebilen rehberler yer almaktadır (GUIDOR 2023). Ayrıca turist rehberleri için bir yabancı dil bilme şartı vardır ve turist rehberliği

mesleğini düzenleyen ya da koruyan bir kanun bulunmamaktadır (Toksöz ve Öter 2022).

İngiltere

İngiltere’de turist rehberi adayları lisanslı rehber olabilmek için Turist Rehberliği Enstitüsü aracılığıyla yükseköğrenim kurumlarında açılan kurslara katılarak, aldıkları derslerin yazılı ve sözlü sınavlarını geçmek zorundadırlar (Mason ve Christie 2003). Ülkede turist rehberliği bölgesel ve ulusal düzeyde yapılmaktadır (Tanrıseven vd. 2019). Turist rehberliğinin White Badge (Beyaz Nişan), Green Badge (Yeşil Nişan) ve Blue Badge (Mavi Nişan) olmak üzere üç farklı düzeyi bulunmaktadır (www.itg.org.uk 2022). “Mavi Nişan” alabilmek için iki yıl süren 320 saatlik ya da 28 haftalık kursa katılmak gerekmektedir (Solmaz 2012). Beyaz ve Yeşil Nişan alabilmek için ise rehber adayları iki akademik yıl ya da iki dönem kursa tabi tutulmaktadırlar (Tanrıseven vd. 2019). Adayların rehberlik eğitimi alabilmeleri için en az 30 yaşında olmaları (Gorenak ve Gorenak 2012), rehberlik nişanını alabilmeleri için ise yazılı ve sözlü sınavları geçmeleri gerekmektedir (Yenipınar ve Zorkirişçi 2013). Rehberlik için herhangi bir yabancı dil şartı aranmamakta ancak yabancı dil/ler öğrenmeleri desteklenmektedir (Yenipınar ve Zorkirişçi 2013) ve mesleğin korunmasına ilişkin bir kanun bulunmamaktadır (Toksöz ve Öter 2022).

İspanya

İspanya’da son zamanlarda turist rehberliği mesleği çeşitli uzmanlık alanlarına göre kategorize edilmiştir. Bunlar; tur rehberleri, yerel/şehir rehberleri, anıt/müze rehberleri ve turist bilgilendirme görevlileridir (Kronenberg ve Szczecińska 2013). İspanya’da turist rehberliği eğitimi için kurslar düzenlenmemektedir. Ancak son yıllarda eğitimin çerçevesini Resmi Turizm Okulu belirlemektedir (Solmaz 2012). Her bölge ve özerk topluluğun turist rehberliği lisansı için ayrı resmi sınavları vardır. Sınava girebilmek için Avrupa Birliğine üye bir ülkenin vatandaşı olmak, uluslararası geçerlilikte bir diplomaya sahip olmak, 18 yaşını doldurmuş olmak ve en az bir yabancı dil bilmek gerekmektedir. Örneğin Katalonya için

sınavlar yıllık düzenlenmekte ve sınavda başarılı olanlara Resmi Sarı Rozet verilmektedir. Sarı rozetli rehberler sadece müze ve turistik mekânlar içinde rehberlik yapma hakkına sahiptir (Yenipınar ve Zorkırşçı 2013).

Ayrıca İspanya kanunları turizme (ve turist rehberlerine) ilişkin hususları bölgelere devrettiğinden (Kronenberg ve Szczecińska 2013), birçok bölgede turist rehberliği mesleği kanunlarla korunmaktadır (Toksöz ve Öter 2022). İspanya'da İspanya Resmi Turizm Rehberleri Konfederasyonu (Confederación de Guías Oficiales de Turismo de España-CEFAPIT) bulunmaktadır ve bu kuruluş İspanya'nın her bölgesinde yer alan Turist Rehberleri federasyonlarını ve derneklerini kapsamaktadır (CEFAPIT 2022).

İtalya

İtalya'da turist rehberliği eğitimi devlet idareleri aracılığıyla düzenlenmekte ve eyaletler yasal düzenlemelere uyarak turist rehberliği için kendi düzenlemelerini yapmaktadır. Turist rehberi olabilmek için adayların yerel yöneyime kayıt yaptırmaları ve bölgesel çalışma kartı alınması gerekmektedir (Tanrısever vd. 2019). Bunun için ise öncelikle adaylar sınava tabi tutulmaktadırlar. Sınava girebilmek için adayların en az 18 yaşında, İtalyan vatandaşı ya da Avrupa Birliği üyesi ülkelerden birinin vatandaşı ve en az lise mezunu olması gerekmektedir (Tetik 2006). Her bölgenin farklı eğitim uygulamaları ve lisanslama sınavları vardır. Lisans sınavından önce okumak isteyen adaylar için kurslar mevcuttur. Örneğin, Floransa'da kurs süresi 1 yıl ve Roma'da 3 aydır (Kılıç Uçmuş 2021). Ayrıca rehberlerin en az bir yabancı dil bilmesi ve ulusal destinasyonlar hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir (Şengel vd. 2021; CAST 2022). İtalya'da rehberlik mesleği kanun ile korunmaktadır (Toksöz ve Öter 2022).

Estonya

Estonya'da turist rehberi olmak için herhangi bir eğitim söz konusu değildir. İsteğe bağlı olarak bu mesleği icra etmek isteyenler kendilerini bu alanda geliştirmek adına, eğitimi üç ay süren kurslara katılabilmektedirler. Bu kurslar mesleki okullar-

da veya özel seçilmiş merkezlerde verilmektedir. Kurs sonunda eğitimlerini tamamlayan adaylar, ülkesel ya da bölgesel olarak mesleklerini yapabilmektedirler. Ayrıca Estonya'da müze rehberliği üzerine mesleğini icra etmek isteyen adaylar ise bu rehberliği yalnızca ilgili müzenin yapmış olduğu rehberlik eğitimini tamamladıklarında yapabilmektedirler (Kılıç Uçmuş 2021).

Fransa

Fransa'da turist rehberliği eğitimi, Bakanlıkça açılan kurslarda ve devlet okullarında verilmektedir. Kurumlar lisans düzeyinde rehberlik eğitimi vermektedir. Ayrıca özel kurumlar tarafından gece eğitimi ve telafi edici rehberlik eğitimi de verilmektedir (Esen ve Gülmez 2017). Rehberler lisanslarını yalnızca sınırlı alanlar yani genellikle bir şehir, bölge veya bir il için almaktadırlar (Kronenberg ve Szczecińska 2013). Fransa'da rehberlerin aldıkları belge Turizm Yüksek Teknisyen Sertifikası (Brevet de Technicien Supérieur-BTS) olarak adlandırılmaktadır. 2 yıl içerisinde BTS tamamlanarak elde edilmiş diploma ile yerel turizm yöneticisi ve bölgesel turist rehberi olunabilmektedir. Turizm Uygulama Okulu ve Uygulama Enstitüsü gibi bazı okullarda kısa süreli turizm kursları verilmektedir (Tanrısever vd., 2019). Ayrıca rehberlerin en az iki yabancı dil bilmeleri gerekmektedir ve meslek bir yasa ile korunmaktadır (Toksöz ve Öter 2022). Fransa'da turist rehberliği mesleğini icra etmek için yaş sınırı en az 21 yaşında olmaktadır ve bu yaştan itibaren 60 yaşına kadar bu mesleğin yapılabileceği bilinmektedir (Guide Touristique 2022). En ünlüsü Fédération Nationale des Guides Interprètes et Conférenciers (FNGIC) olmak üzere turist rehberlerini bir araya getiren çeşitli profesyonel kuruluşlar bulunmaktadır (Kronenberg ve Szczecińska 2013).

Hırvatistan

Hırvatistan'da turist rehberliği eğitimi, turizm bölge ofisleri ve Turizm Bakanlığı ile anlaşmalı olarak, çeşitli eğitim kurumları tarafından 89 saatlik olarak verilmektedir. Eğitim sonunda yapılan sınavı geçen adaylara çalışma kartı verilmektedir. Hırvatistan'da sadece bölgesel rehberlik ya-

plabildiğinden bölgesel çalışma kartı verilmektedir (Kılıç Uçmuş 2021). Ayrıca Hırvatistan'da turist rehberleri için en az bir yabancı dil bilme şartı olduğu ve mesleğin bir kanun yoluyla korunduğu bilinmektedir (Toksöz ve Öter 2022).

Letonya

Letonya'da turist rehberliği eğitimleri bölgesel farklılıklar göstermektedir. Bazı bölgelerde turist rehberliği eğitimleri dört yıllık bir sürede ve turist rehberliği ve tur planlaması olarak verilirken, bazı bölgelerde bu eğitim yine dört yıllık olarak ancak sadece daha basit düzeyde turist rehberliği eğitimi şeklinde verilmektedir. Ayrıca turist rehberliği belgesi almak için en az üniversite seviyesinde turizm rehberliği bölümü ile ilgili bir eğitim almış olma zorunluluğu söz konusudur (Kılıç Uçmuş 2021).

Litvanya

Litvanya'da turist rehberi olabilmek için adayların öncelikle yetkili kurum başkanının onayına sahip olan Rehber Eğitim Kursu kurumlarından birisine başvurmakta ve o kurumda alacağı eğitim ve ihtiyacı olduğu dersleri seçmektedir. Mesleki uygunluk testi için seçilen bu derslerin, bir rehber olarak çalışmak için gerekli olan bilgi, beceri ve yeterlilikleri içermesi gerekmektedir. Ayrıca rehberlik başvurusunda adayların az 18 yaşında olduğuna dair belge, kişinin vatandaşlığını kanıtlayan bir belge, ya da kişiye Avrupa Birliği mevzuatı tarafından üye devletlerde dolaşım hakkı verildiğini kanıtlayan bir belge (üçüncü ülke vatandaşları için geçerlidir) ile rehberin resmi niteliklerini bir kanıtı olan belgeyi ibraz etmeleri gerekmektedir. Yetkili makam, turist rehberinin mesleki yeterliliğinin tanınması konusunda mümkün olan en kısa sürede (gerekli tüm belgelerin alındığı tarihten itibaren en geç 3 ay içerisinde) kesin bir karar vermektedir (Litvanya Cumhuriyeti Ekonomi ve Yenilik Bakanlığı Mevzuatı 2019). Zorunlu olmayan bu eğitim süresi 250 saattir (Kılıç Uçmuş 2021). Bu sürecin hemen ardından yetkili kurum bir mesleki adaptasyon süresi belirlemekte ve bu adaptasyon süresi üç yılı geçmemelidir (Litvanya Cumhuriyeti Ekonomi ve Yenilik Bakanlığı Mevzuatı 2019).

Macaristan

Eğitimin zorunlu olmadığı ülkede, rehberlik yapmak isteyenlerin Macar Ticaret Lisans Bürosuna kayıt yapmaları şartı bulunmaktadır. Kayıt için yabancı dil sınavını geçme şartı aranır. Rehberlik eğitimi genelde turizm okulları bünyesinde ders olarak verilmektedir (Kılıç Uçmuş 2021). Ayrıca Macaristan'da turist rehberleri için en az bir yabancı dil bilme şartı olduğu ve mesleğin bir kanun yoluyla korunduğu bilinmektedir (Toksöz ve Öter 2022).

Portekiz

Portekiz'de turist rehberleri ülkesel veya bölgesel çalışma kartlarına sahiptirler. Bu çalışma kartlarını alabilmek için adayların üniversite düzeyinde turizm eğitimi almış olmaları gerekmektedir. Bu adaylar için ayrıyeten, turist rehberliği eğitimi için herhangi bir eğitim verilmemektedir (Kılıç Uçmuş 2021). Ayrıca turist rehberleri için en az iki yabancı dil bilme şartı olduğu ve mesleğin korunmasına ilişkin herhangi bir kanunun olmadığı bilinmektedir (Toksöz ve Öter 2022).

Yunanistan

Yunanistan'da turist rehberliği eğitimi, Turizm Bakanlığı'na bağlı olan Turist Rehberliği Mesleki Okulları'nda verilmektedir (Guidelines by the Panhellenic Tourist Guide Federation 2022; Degradation of tourist guide training in Greece 2022). 2,5 yıl süren eğitim sonrasında tüm rehberlere ülkesel rehberlik hakkı verilmektedir. Atina ve Selanik'te daimî turist rehberliği okulları bulunmaktadır, ancak daha fazla turist rehberi ihtiyacı olduğunda Rodos, Girit, Korfu ve Midilli'de de eğitim verilebilmektedir (Ergün 2020).

Yunanistan vatandaşı olmayan ama Yunanistan'da rehberlik yapmak isteyen rehber adaylar için ise bazı koşullar söz konusudur. AB üyesi ülke vatandaşı ve modern Yunan dilini akıcı biçimde kullanabildiğini kanıtlar bir sertifikaya sahip olmalıdır. AB üyesi dışındaki ülkelere turist rehberliği okuluna başvurmak isteyen adayların ise; en az lise mezunu olmaları ve Yunanca dilini iyi derecede konuşmaları gerekmektedir (Guidelines by the Panhellenic Tourist

Guide Federation 2022). Yunan adayların ise en az 18 yaşında olmaları gerekmektedir. Modern Yunancayı akıcı biçimde konuşabildiğini gösteren bir sertifikaya sahip olan diğer adaylar ise, en az lise ve dengi okuldan mezun olmalı ve 35 yaşında gün almamış olmalıdır (Degradation of tourist guide training in Greece 2022). Öncelikle adaylar kendi seçtikleri bir yabancı dilde sözlü ve yazılı sınava girmektedirler. Sınavda başarılı oldukları takdirde, ayrıca Kompozisyon, Yunan Tarihi, Yunan Coğrafyası için yazılı sınava girmektedirler ve ardından mülakata alınmaktadır. Bu sınavlar 3 yılda bir yapılmaktadır. Eğer lisanslı bir turist rehberi başka bir yabancı dilde çalışmak isterse, o dil için yazılı ve sözlü sınava girmek zorundadır (Ergün 2020). Ayrıca 710-77 sayılı Kanun, turist rehberlerinin mesleki haklarını korumaktadır (CORFU 2022).

Asya Kitasında Turist Rehberliği

Birleşik Arap Emirlikleri (Dubai)

Birleşik Arap Emirlikleri; Abu Dabi, Dubai, Acman, Füceyre, Resül-Hayme, Şarika ve Ümmül-Kayveyn adlı yedi emirlikten oluşmaktadır. Ancak sadece Dubai'de turist rehberliği eğitimi Dubai Turizm Koleji (Dubai College of Tourism-DCT), Turizm ve Ticaret Pazarlama Bölümü (The Department of Tourism and Commerce Marketing- DTCM) ve Ekonomik Kalkınma Bölümü (The Department of Economic Development-DED) tarafından geliştirilen ortak eğitim programları ile verilmektedir. 10 günlük eğitim programına sadece Dubai'de yaşayan ve Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşı olan kişiler başvuru yapabilmektedir. Ayrıca en az 18 yaşında olmak ve herhangi bir sabıka kaydı olmamak da aranılan diğer şartlar arasındadır (Tanrısever vd. 2019; Dubai Online Tour Guide Program 2022). Turist rehberi adayının alması zorunlu olan kurslar üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada turist rehberi adaylarına Dubai'nin coğrafyası, kültürel mirası ve ekonomisi hakkında genel bilgiler içeren eğitimi verilmektedir. İkinci aşamada adaylara tur planlaması, zaman yönetimi, kriz yönetimi, grup organizasyonu ve yönetimi ile ilgili temel eğitimler verilmektedir. Üçüncü aşamada ise, iletişim teknikleri, aktif dinleme ve şikâyet

yönetimi, dil ve kültürel farkındalık, sunum becerileri ve ilk yardım eğitimi yer almaktadır (Tanrısever vd. 2019). Bu eğitimleri başarı ile tamamlayanlar turist rehberi lisansını almaya hak kazanmaktadır. Alınan bu lisansın geçerlilik süresi iki yıldır (United Arab Emirates Ministry of Economy 2022).

Endonezya

Endonezya'da turist rehberi olmak için özel bir eğitim türü yoktur. Ancak adaylar için temel koşul, üniversitelerin çeşitli bölümlerinden lisans düzeyinde bir eğitim almış olmaktır (Udoyono 2008). Genel olarak turizm bölgelerinde rehberli turlarda yabancı turistler için kullanılan yabancı dil İngilizcedir (Rijal 2021). Ayrıca Endonezya dilini konuşma becerisine, yabancı dil bilgisine (özellikle İngilizce), iyi bir zihinsel ve fiziksel sağlığa, yerel coğrafyasına ve tarihine, genel Endonezya tarihine, Endonezya sanatlarına, etik bilgisine, yabancı turist kültürüne, misafirperverlik bilgisine, yiyecek ve içecek bilgisine sahip olması gerekmektedir. Ayrıca Endonezya'da Resmi turist rehberlerine İl Turizm ve Kültür Bakanlığı tarafından bir lisans verilmektedir ve bu lisans alma şartları ilden ile farklılık gösterebilmektedir. Bu lisansın geçerlilik süresi 1 yıldır. Bu nedenle rehberler her yıl lisanslarını yenilemek durumundadırlar (Udoyono 2008). Endonezya'da turist rehberleri; yere göre (yerel ve şehir rehberi), hukuksal düzenlemeye göre (özel ve genel tur rehberi), turistlerin menşei ve turun düzenlendiği bölgeye göre (Inbound, Outbound ve Domestic Tur Rehberi) ve statüye göre (bağlı ve serbest tur rehberi) olarak sınıflandırılmaktadırlar (Warakka 2018).

Ayrıca turist rehberi hakkında çıkarılan 2005 tarihli 8 sayılı Bali Eyaleti Yerel Yönetmeliği ve 2010 yılında Bali'nin Seyahat Hizmetleri İşletmesi ile ilgili 1 sayılı Yerel Yönetmeliği gereğince, yabancı uyruklular Bali'de turist rehberi olamamaktadırlar (Yasa ve Gatrawan 2014)

Hindistan

Hindistan'da Turizm Bakanlığı tarafından verilen turist rehberliği eğitimi zorunludur ve Hindistan Turizm Araştırmaları Enstitüsü'nde verilmekte-

dir. Altı aylık eğitimin ardından sınav yapılmaktadır. Sınavı başarıyla tamamlayan adaylara bölgesel eğitim lisansı verilmektedir (Chowdhary ve Prakash 2008). Hindistan, Kuzey, Güney, Doğu, Batı ve Kuzeydoğu olmak üzere turist rehberlerinin çalışma alanı olarak 5 ayrı bölgeye ayrılmaktadır. Hindistan'da bölgesel düzeyde turist rehberleri genel rehberler, genel-dilbilimci rehberler, uzman rehberler ve uzman-dilbilimci rehberler olarak dört kategoriye ayrılmaktadırlar. Bölgesel düzeyde turist rehberi olabilmek için, adaylar 20 yaşında olmalı, tanınmış bir üniversiteden mezun olmalı ya da Turizm Otelcilik bölümünden 3 yıllık derece sahibi olmalıdır ve İngilizce dilini akıcı olmalıdır. Genel rehberler ve genel-dilbilimcilere verilen rehberlik eğitimi toplam 26 hafta sürmektedir. Eğitimin 20 haftası yüz yüze derslerden altı haftalık saha eğitiminden oluşmaktadır. Altı haftalık saha eğitiminde de tarihi öneme sahip alanlara gezi, programlar ve güzergâhlar nasıl hazırlanır, Seyahat ve Turizm işletmeciliği hakkında temel bilgiler verilmektedir. Uzman rehber ve uzman dilbilimcilere verilen eğitim ise 13 hafta sürmektedir. Bu eğitimin 10 haftası yüz yüze yapılmakta kalan üç haftada ise saha eğitimi verilmektedir. Eğitim içerikleri aynıdır. Bu eğitimin sonunda tekrar sözlü ve yazılı sınava girilmektedir. Rehberlik turunu başarıyla tamamlayan başarılı rehber adaylarına Bölgesel Düzeyde Turist Rehberliği Lisansı, Hindistan Hükümeti Bölgesel Turizm Ofisi tarafından verilmektedir (Government of India Ministry of Tourism 2023).

Ayrıca turist rehberi lisansının 3 yıl geçerlilik süresi vardır ve bu 3 yılın sonunda rehberlerin yenileme kursuna (Refresher Course) katılarak lisanslarını yenilemeleri gerekmektedir (Government of India Ministry of Tourism 2023).

Tayland

Tayland'da turist rehberi olmak için en az 18 yaşında olmak, Tayland vatandaşı olmak, Tai dilini akıcı bir şekilde konuşma (Tour guide in Thailand 2022) ve bir diploma veya lisans derecesi ile mezun olma (Khornjamnong 2017) zorunluluğu bulunmaktadır. Turizm ve Spor Bakanlığı'nın onayladığı turizm okullarından herhangi birinin

kurs sınavından başarılı olması lisans için yeterlidir (Tour guide in Thailand 2022). Tayland'da genel turist rehberi ve özel tur rehberi olmak üzere iki çeşit rehber lisansı vardır. Bu lisanslar da kendi içerisinde sınıflandırılmaktadır. Genel tur rehberleri kendi içerisinde bronz ve altın lisans olarak sınıflandırılırken, özel turist rehberleri de kendi içerisinde pembe, mavi, yeşil, kırmızı, turuncu, sarı, mor ve kahverengi lisans olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Rehberlerin lisans türleri birbirlerinden farklı olduğu için aldıkları eğitimlerin türleri de farklılık göstermektedir. Örneğin, bronz lisans için eğitim 218 saatken, altın lisans için 149 saat ve pembe lisans için 63 saattir. Pembe, mavi, yeşil, kırmızı, turuncu, sarı, mor ve kahverengi lisans derecesine sahip rehberler sadece belirli alanlarda turlara öncülük edebilmekte, bronz ve altın lisanslı rehberler ise ülke çapında turistleri gezdirebilmektedir. Ancak sadece bronz lisansına sahip rehberler, yabancı turistleri ülke çapında gezdirebilmektedirler (Khornjamnong 2017).

Malezya

Malezya'da ilk resmi turist rehberleri sertifika eğitim kursu, 1964 yılında Kuala Lumpur Turist Rehberleri Birliği (KLTGA- Kuala Lumpur Tourist Guides Association) tarafından düzenlenmiştir. Malezya'da lisanslı turist rehberi yerel doğa ve şehir turist rehberi olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır. Yerel doğa turist rehberi, Malezya Yaban Hayatı ve Milli Parklar Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen kurstan lisans alabilmektedir. Kurs süresi ayda 17 gündür. Bu rehberler turistlere sadece ruhsat almak için kaydolduklarında seçtikleri doğal alanlar dâhilinde rehberlik edebilmektedirler. Lisansın rengi yeşildir. Şehir turist rehberleri ise Malezya Turizm, Sanat ve Kültür Bakanlığı (MOTAC- Ministry of Tourism Art and Culture)'na kayıtlı herhangi bir turizm eğitim kurumu aracılığıyla düzenlenen Temel Turist Rehberliği Kursu'na katılmaları gerekmektedir. Kurs sonunda başarılı olan adaylar MOTAC tarafından yürütülen yazılı ve uygulamalı sınavlara girmektedirler. Bu sınavları geçen adaylar, Malezya Beceri Geliştirme Daire Başkanlığı'ndan Malezya Beceri Sertifikası ve tu-

rizm eğitim kurumları veya Malezya Turist Rehberliği Birliği tarafından yürütülen We Are The Host (WATH) Kursu'na katılmaları gerekmektedir. Rehber adayları kurs sonunda lisans alabilmektedirler. Şehir turist rehberleri, Malezya'nın tüm şehirlerinde rehberlik edebilmektedirler. Kurs süresi 4-6 aylık toplam 500 saattir. Ruhsatın rengi mavidir (Thoo 2015).

Başarılı adaylar, MOTAC'tan Temel Turist Rehberi Kursu Sertifikasını aldıktan sonra 3 ay içinde MOTAC Ruhsatlandırma Birimi'ne belgelerini sunmalıdırlar. Ardından geçici turist rehberi lisansı verilmektedir. Turist rehberlerinin kalıcı turist rehberi lisansı alabilmeleri için 2 yıllık deneme süresi içerisinde Turist Rehberi Onay Kurslarına katılmaları ve Turizm ile ilgili Sürekli Eğitim (Continuing Tourism Related Education-CTRE) sertifikası ile Ulusal Mesleki Beceri Standartları (National Professional Skills Standards-NOSS) sertifikası almaları gerekmektedir. Ruhsatın geçerlilik süresi üç lisans süresidir (Mustafa vd.2021). Ayrıca bir turist rehberinin lisansını yenilemek için 2 yıl içerisinde 6 adet CTRE sertifikası alması gerekmektedir (Ministry of Tourism, Arts and Culture Malaysia 2022).

Malezya'nın turist rehberlerine ilişkin mevcut hükümler, 20 Şubat 1992 tarihinde resmi olarak yayımlanan Turizm Endüstrisi Yasası'nda yer almaktadır. Ayrıca "Turist Rehberleri" başlıklı bir yönetmelik de mevcuttur (Mustafa vd. 2021).

Afrika Kıtasında Turist Rehberliği

Mısır

Mısır'da rehber olmak isteyen kişi öncelikle Turizm Bakanlığı tarafından verilen lisans belgesine sahip olmalıdır. Mısır'daki turist rehberlerinin çalışmalarını düzenlemek için 1983 yılında yayınlanan yasanın 121. Maddesine göre, rehberler Mısır Rehberler Sendikasına üye olmalıdır. Ülkede profesyonel olarak turist rehberi olabilmek için iki yol bulunmaktadır. Mısır'daki üniversitelerin turizm fakülteleri turist rehberliği bölümünden mezun olanlar turist rehberi olma hakkını elde etmektedir. Mezun olduğu alan konusunda bir sınırlama olmaksızın, 21 yaş ve üzeri olan adaylar Turizm Bakanlığı tarafından ger-

çekleştirilen Mısır tarihi, müzeler, kültürel cazibe alanları ile bir yabancı dil konusunda temel bilgiye sahip olduğunu test eden resmi lisans sınavlarını geçtikten sonra profesyonel turist rehberi olmaktadır (El-Sharkawy 2007).

Mısır'daki turist rehberleri hem yerli hem de yabancı olabilir. Mısır'daki birçok turist rehberi, ülkenin kültürü, tarihi ve ilgi çekici yerleri hakkında derin bir anlayışa sahip yerli Mısırlılardır. Ayrıca, dünyanın farklı yerlerinden gelen turistlerle iletişim kurmak için yardımcı olabilecek birden fazla dilde akıcı olabilirler. Yabancı turist rehberleri de Mısır'da çalışabilir ve genellikle işe kendi ülkeleri ve kültürleri hakkında farklı bir bakış açısı ve bilgi getirir. Genel olarak, Mısır'daki turist rehberleri, turistlere rehberlik ettikleri hedefler ve ilgi çekici yerler hakkında güçlü bir anlayışa sahip olmalı ve ayrıca müşterileriyle etkili bir şekilde iletişim kurabilme becerisine sahip olmalıdır (Egypt Tour Guides 2023).

Avustralya Kıtasında Turist Rehberliği

Avustralya

Avustralya'da turist rehberliği eğitimi için kurslar bulunmaktadır. Turist rehberi adayları 5 ay ile 1 yıl süreli kurslara katılabilmektedirler (Kılıç Uçmuş 2021). Avustralya'da teknik ve ileri eğitim (TAFE- Technical and Further Education) kurumları ve özel eğitim kuruluşları (VET- Vocational Education Training) turist rehberleri için sertifika sağlamaktadır. Kurslarda verilen eğitimler, uygulamaya dayanmaktadır (Carmody 2013). Özellikle turist rehberliği ile ilgili olarak VET, II. III. IV. V. ve VI. seviyelerde sertifikalar sunulmaktadır (Tafe Queensland 2023; Victorian Skills 2023). Eğitim sonrası katılım sertifikası verilmektedir. Ayrıca rehber adaylarına Avustralya Savannah Turist Rehberleri Birliği yılda iki kez, çevresel ve kültürel sürdürülebilirlik ile güvenlik konusunda uygulamaya dayalı sertifika programları sunmaktadır. Turist rehberlerinin çalışma kartı zorunluluğu yoktur (Kılıç Uçmuş 2021).

SONUÇ

Almanya, Arjantin, BAE (Dubai), Hindistan, İngiltere, İtalya, Kanada, Meksika, Yunanistan,

Tayland gibi ülkelerin turist rehberliği eğitim yaklaşımı ve uygulamaları konusunda önde geldiği söylenebilir. Genel olarak dünyada turist rehberliği eğitimlerinde, rehberlik yapılacak bölgelerde eğitim gezileri gibi pratik eğitimlerden ziyade tarih, kültür, mevzuat gibi teorik bilgilerin yer aldığı eğitimlere ağırlık verildiği görülmektedir. Turist rehberi olabilmek için bazı ülkelerde 21 yaş üzeri (örneğin, Arjantin, Fransa ve Mısır) olmak yaş sınırı olsa da genel olarak 18 yaşını doldurmuş olmak yeterlidir. Turist rehberliği ile ilgili sınıflandırmalara bakıldığında genel olarak sertifikalı ve lisanslı, ülkesel ve bölgesel olarak ya da renkli lisans kartları, yıldızlama ile çeşitli sınıflandırılmaların yapıldığı görülmektedir. Bu sınıflandırmalara ek olarak turist rehberliğinde de uzman rehber, yerel rehber, şehir rehberi, müze rehberi, genel ve özel rehber gibi sınıflandırmanın olduğu görülmektedir. Genel olarak ülkelerde uluslararası bir dil niteliğinde olan İngilizceyi turist rehberlerinin bilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bunun yanında ABD, Çin gibi ülkelerde turist rehberi olma şartı için yabancı dil şartının aranmadığı görülmektedir. Araştırma yapılan ülkelerde genel olarak turist rehberliği mesleğine yönelik olarak kanuni düzenlemelerin olduğu da elde edilen veriler arasındadır. Turist rehberliği mesleğini yerine getirmek için profesyonel eğitimin zorunlu olduğu ülkelerde, eğitim süreleri ülkelere göre değişiklik göstermektedir. Bu çalışmada bütün kıtalarda yer alan ülkelere 26 tane örnek ülke seçilmiş ve bu ülkelerde turist rehberliği mesleğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Diğer araştırmacılara araştırmada yer almayan ülkelerdeki (Kıbrıs, Rusya, Japonya, Romanya, Çin, İsrail, Peru, Güney Afrika vb.) turist rehberliği eğitimi ve uygulamalarını incelemeleri önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahipaşaoğlu, H. (2006). *Turizmde Rehberlik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aslan, Z. ve Büyükkuru, M. (2015). Türkiye'de Turizm Rehberliği Eğitimi ve Mevcut Durum Analizi. I. *Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends and Indicators (EITOC -2015)* (ss. 62-72). 28-30 Mayıs 2015. Türkiye: Konya.

- Asociación de Guías de Turismo de la Ciudad Autónoma de Buenos Aires (2022), <https://www.aguitba.org.ar/que-es-aguitba-2/>, Erişim tarihi: 22 Aralık 2022.
- Association Professionnelle des Guides Touristiques de Montréal (2023), <https://www.apgt.ca/en/tourist-guide/>, Erişim tarihi: 29 Ocak 2023.
- CABA Kanunu (Ley 1264/03- Ciudad Autónoma De Buenos Aires) (4 Aralık 2003). <https://turismo.buenosaires.gob.ar/sites/turismo/files/Ley%201264.pdf>, Erişim tarihi: 29 Kasım 2022.
- Calidad en Educación (2022), <https://cesyt.edu.ar/facultades/turismo-y-hoteler%C3%ADa/tecnicatura-superior-engu%C3%ADa-de-turismo/>, Erişim tarihi: 22 Aralık 2022.
- Carmody, J. (2013). Intensive Tour Guide Training in Regional Australia: An Analysis of The Savannah Guides Organisation and Professional Development Schools, *Journal of Sustainable Tourism*, 21(5): 679-694.
- CAST- Centro Ufficiale Guide e Accompagnatori (2022), www.cast-turismo.it, Erişim tarihi: 11 Aralık 2022.
- CEFAPIT, Confederación de Guías Oficiales de Turismo de España (2022), <https://www.cefapit.com/sobre-cefapit/>, Erişim tarihi: 02 Aralık 2022.
- Certificación de Guía de Turistas (2022), <https://setuesbcs.gob.mx/tramites-y-servicios/certificacion-de-guia-de-turistas/>, Erişim tarihi: 02 Aralık 2022.
- Chowdhary, N. ve Prakash, M. (2008). Tour Guide Training in India: A Comparison of Approach and Content with Other Programs, *Journal of Teaching In Travel & Tourism*, 8: (161-191).
- Cohen, E. (1985). The Tourist Guide: The Origins, Structure and Dynamics of a Role, *Annals of Tourism Research*, 12 (1): 5-29.
- Colegio de Guías de turistas e Interpretes Patrimoniales (2022), <https://www.interpretation-mexico.com/guias-de-turistas>, Erişim tarihi: 02 Aralık 2022.
- Corfu: What is a Tourist Guide? (2022), <https://corfuguidedtoours.com/tourist-guide-everything-you-need-to-know-about-this-ancient-profession/#:~:text=To%20become%20a%20tourist%20guide,a%20part%20of%20the%20course>, Erişim tarihi: 25 Aralık 2022.
- CPET, Centro de Profissionalização e Educação Técnica (2023), <https://www.cpet.com.br/o-que-faz-um-guia-de-turismo>, Erişim tarihi: 05 Ocak 2023.
- Degradation of tourist guide training in Greece (2022), <https://touristguides.gr/en/poxen-en/news/129-degradation-of-tourist-guide-training-in-greece>, Erişim tarihi: 25 Aralık 2022.
- Deveci, B. (2006). Uluslararası Skal Ödülü "Turizm Eğitim Oscarı" Almış Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarının Hizmet Kalitesi Ölçümü: Turizm Rehberliği Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Dubai Online Tour Guide Program (2022). <https://www.tourguidetraining.ae/mod/page/view.php?id=226>, Erişim tarihi: 29 Kasım 2022.

- Educa Mais Brasil (2023), <https://www.educamaisbrasil.com.br/cursos-e-escolas-tecnicas/tecnico-em-turismo>, Erişim tarihi: 02 Ocak 2023.
- Egypt Tour Guides (2022), <https://www.inside-egypt.com/what-you-get/guides.html>, Erişim tarihi: 02 Aralık 2022.
- El-Sharkawy, O. K., (2007). Knowledge and Skills for Tourist Guides: Evidence from Egypt, *Tourismos: An International Multidisciplinary Journal of Tourism*, 2 (2): 77-94.
- Ergün, B. (2020). Turist Rehberliği Öğretiminde Kalite (Basılmamış Doktora Tezi). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Esen, F. ve Gülmez, M. (2017). Turizm rehberliği Eğitimi ve modelleri. İçinde; F.Ö. Güzel, V. Altıntaş ve İ. Şahin (Editörler) *Turist rehberliği araştırmaları öngörüler ve uygulamalar* (ss. 267-289). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Gorenak, M. ve Gorenak, I. (2012). Challenges in Education of Tour Guides and Tour Managers, *Informatologia*, 45 (4): 287-296.
- Government of India Ministry of Tourism (2023), <https://tourism.gov.in/schemes-and-guidelines/guidelines/guidelines-archive>, Erişim tarihi: 02 Ocak 2023.
- GUIDOR, The Dutch National Guides Association (2023), <https://guidor.nl/about-guidor>, Erişim tarihi: 29 Ocak 2023.
- Guia de Turismo (2023), <https://blog.orientu.com.br/profissoes/guia-de-turismo/>, Erişim tarihi: 02 Ocak 2023.
- Guide Touristique (2022), <https://fr.jobted.com/fiche-m%C3%A9tier/guide-touristique>, Erişim tarihi: 02 Aralık 2022.
- Guidelines by the Panhellenic Tourist Guide Federation (2022), <https://www.archaeology.wiki/blog/2013/04/16/how-can-you-be-guided-in-a-place-of-archaeological-or-historical-interest/>, Erişim tarihi: 25 Aralık 2022.
- Güzel, Ö. (2007). Türkiye İmajının Geliştirilmesinde Profesyonel Turist Rehberlerinin Rolü (Alman Turistler Üzerine Bir Araştırma) (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Institute of Tourist Guiding (2022), <http://www.itg.org.uk/guide-to-guiding/level-2.aspx>, Erişim tarihi: 29 Kasım 2022.
- International Guide Academy (2023), <https://bepaidtotravel.com/tour-guide/>, Erişim tarihi: 02 Ocak 2023.
- International Tour Management Institute (2023), <https://itmitourtraining.com/tour-guide-course/>, Erişim tarihi: 02 Ocak 2023.
- Kanada "By-Law G-2" Turist Rehberliği Düzenlemeleri (1996). <https://www.apgt.ca/wp-content/uploads/2010/02/by-law-G-2.pdf>, Erişim tarihi: 29 Ocak 2023.
- Kaya, A. ve Ergüven, M. (2021). Turist Rehberliğinde Yıldız Sınıflandırması, *Journal of Gastronomy Hospitality and Travel*, 4 (2): 238-241.
- Khornjamnong, B. (2017). Factors Influencing the Performance of Tour Guides in Thailand (Basılmamış Doktora Tezi). England: University of Bedfordshire, Luton.
- Kronenberg, M. ve Szczecinska, J. (2013). Overall Desk Research on Situation of Tourist Guides in Context of Working with People with Intellectual Disabilities and/or Learning Difficulties. *T-GUIDE Tourist Guides For People with Intellectual Disability and/or Learning Difficulties in Europe*, Del. Nr 15 – WP4.
- Litvanya Cumhuriyeti Ekonomi ve Yenilik Bakanlığı Mevzuatı (7 Mart 2019). https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/11_2_Gido%20profesin%C4%97s%20kvalifikacijos%20priipa%C5%BEinimo.pdf, Erişim tarihi: 05 Kasım 2022.
- Mason, P.A. ve Christie, M.F. (2003). Tour Guides as Critically Reflective Practitioners: A Proposed Training Model, *Tourism Recreation Research*, 28 (1): 23-33.
- Min, J. C. (2012). A Short-Form Measure for Assessment of Emotional Intelligence for Tour Guides: Development and Evaluation, *Tourism Management*, 33 (1): 155-167.
- Ministry of Tourism, Arts and Culture Malaysia (2022), <https://www.motac.gov.my/en/faqs/tourist-guide-course>, Erişim tarihi: 06 Ocak 2022.
- Mustafa, M. S. A., Azmi, E., Othman, Y., Malib, M. A. ve Mahat, I. R. (2021). Touring the Worthiness of Tourist Guides in Malaysia Today, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(10): 1177- 1190.
- Nederlandse Gidsenorganisatie Guidor (2022), <https://www.feg-touristguides.com/guidor.php#:~:text=Tourist%20Guiding%20is%20NOT%20a,at%20the%20ROCOA%20educational%20institute>, Erişim tarihi: 23 Kasım 2022.
- Olegário Saraiva A. L. ve dos Anjos F. A. (2019). Tour Guide Competencies: A Study of Vocational Programs in Brazil, *Revista Brasileira De Pesquisa Em Turismo*, 13 (3): 36-54.
- Passos Para se Tornar Um Guia de Turismo (2022), <https://www.sebrae.com.br/sites/PortalSebrae/artigos/veja-os-passos-para-se-tornar-um-guia-de-turismo,c1b477edcc081810VgnVCM100000d701210aRCRD>, Erişim tarihi: 30 Aralık 2022.
- Registro de Guías de Turismo (2022), <https://turismo.buenosaires.gob.ar/es/article/registro-de-gu%C3%ADas-de-turismo>, Erişim tarihi: 22 Aralık 2022.
- Rehberler için Sosyal Haklar ve Vergi Tüzüğü (2021) <https://toerismeolaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/TEKST%20-%20Leidraad%20social%20en%20fiscal%20statuut%20voor%20de%20gids%202021.pdf>, Erişim tarihi: 09 Aralık 2022.
- Rijal, A. S. (2021). Penggunaan Bahasa dalam Ranah Pariwisata; Studi di Kawasan Taman Nasional Bantimurung Bulusaraung Maros, Sulawesi Selatan, *SASDAYA: Gadjah Mada Journal of Humanities*, 5 (1): 37-51.
- Solmaz, C. (2012). Turizm Politikalarının Oluşturulmasında Turist Rehberlerinin Rolü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı.
- Şengel, Ü., Çevrimkaya, M. ve Zengin, B. (2021). The Effect of Professional Expectations of Tour Guiding Students on Their Professional Motivation, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29: 100293.

- Tafe Queensland, Tour Guiding Course (2023), <https://tafeqld.edu.au/search-results?searchterm=tour%20guiding®ion=>, Erişim tarihi: 31 Ocak 2023.
- Tanrısever, C., Bektaş, İ., ve Koç, D. E. (2019). Dünyada Turist Rehberliği Eğitimi, *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 2 (1): 44-56.
- Temizkan, S. P. (2010). Profesyonel Turist Rehberlerinin Turizm Pazarlamasındaki Rolüne Etkisi Açısından Hizmet İçi Eğitim Seminerleri (*Basılmamış Doktora Tezi*). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tetik, N. (2006). Türkiye’de Profesyonel turist rehberliği ve müşterilerin turist rehberliğinden beklentilerinin analizi (Kuşadası Örneği) (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Thoo, I. (2015). Job Satisfaction among Licensed Tourist Guide in Malaysia (*Basılmamış Doktora Tezi*). Kampar: Universiti Tunku Abdul Rahman, Master of Business Administration.
- Tour Guide in Thailand (2022), https://www.airbnb.com.tr/help/article/1760?_set_bev_on_new_domain=1669158745_NWY4Y2ZhYmU2M2Uw#:~:text=Only%20Thai%20nationals%20who%20are,documents%20can%20be%20found%20here, Erişim tarihi: 27 Aralık 2022.
- Udoyono, B. (2008). *Sukses Menjadi Pramuwisata Profesional. Bekasi: Kesaint Blanc. Kesaint Blanc: Bekasi.*
- United Arab Emirates Ministry of Economy (2022), www.moe.gov.ae/tour-guide-license, Erişim tarihi: 29 Kasım 2022.
- Van den Berg, L. M. (2016). Tourist Guiding Legislation: South Africa, Australia and Canada in a Comparative Perspective (*Basılmamış Doktora Tezi*). South Africa: University of Pretoria.
- Victorian Skills Gateway (2023), <https://www.skills.vic.gov.au/course/details?jt=0&id=SIT30116&to=1&type=course&keyword=Certifi%20cate%20III%20in%20Tourism&ft=1>, Erişim tarihi: 31 Ocak 2023.
- Warokka, M. (2018). *Teknik Memandu Wisata 1 Manado: Poltek N Manado.*
- World Federation of Tourist Guide Associations, What is a Tourist Guide? (2023), <https://wftga.org/about-us/what-is-a-tourist-guide/>, Erişim tarihi: 03 Ocak 2023.
- Yasa, P. G. D. ve Gatrawan, I. N. (2014). *Pengaturan Mengenai Pramuwisata Asing di Bali*. Bali: OJS Universitas Udayana.
- Zettermann, G. D. ve Vergara, L. G. L. (2017). O Guia de Turismo: Uma Abordagem Legal Sobre Uma Profissão No Brasil, *Turismo: Visão e Ação*, 19(1): 185-215.

Dilara Eylül KOÇ

Erciyes Üniversitesi Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Turist Rehberliği bölümünden mezun oldu (2010). Yüksek lisans derecesini Nevşehir Üniversitesi’nden Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı’ndan (2017), doktora derecesini de Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi’nden Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı’ndan aldı (2022). Turist rehberi olarak çalıştıktan sonra Kastamonu Üniversitesi Turizm Rehberliği bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı (2016) ve 2023 yılında Doktor Öğretim Üyesi kadrosuna yükseltildi. Halen aynı üniversitede Doktor Öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Temel çalışma alanları turizm rehberliği, kültürel miras ve turizm deneyimidir.